

REVELATIO

COGITATIO FIDEI

Colecția **Revelatio** este coordonată de
Otniel-Laurean Vereș

BERTRAND DUMAS

**PENTRU O SPIRITUALITATE
A OBIȘNUITULUI**

Traducere din limba franceză de
Ana-Maria Răducan

Ratio et Revelatio
2022

**Seria *Cogitatio Fidei* este coordonată de
Alin Tat și Antoaneta Sabău**

**Volum apărut în colaborare cu Asociația
Studia Oecumenica, Sibiu**

Redactor: Dan Siserman

Coperta: Paula Cionca

DTP: Paula Cionca

Tipărit la Print Expert, Oradea

© Copyright: Ratio et Revelatio, 2022

Imagine coperta I: Giovanni Fattori, *Uomo nel bosco*,
1880-1885

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMAS, BERTRAND**

**Pentru o spiritualitate a obișnuitului/Bertrand
Dumas; trad. de Ana-Maria Răducan. – Oradea:
Ratio et Revelatio, 2022**

ISBN 978-606-9659-48-9

I. Răducan, Ana-Maria (trad.)

2

Editura Ratio et Revelatio

Str. Sofiei nr. 3, Oradea, Bihor, România, 410183

e-mail: office@ratioetrevelatio.com

www.ratioetrevelatio.com

CUPRINS

CUPRINS	5
ÎN LUPTA CU ÎNGERUL NUMIT „OBOSEALĂ”	9
I. OBOSEALA, DOAR UN SUBIECT DE SOCIETATE?	10
OBOSEALA OMNIPREZENTĂ	11
CREȘTINII ȘI OBOSEALA: O TĂCERE CARE RIDICĂ SEMNULE ÎNTREBĂRII	12
OBOSEALA ESTE ADESEA MAI MULT DECÂT O PROBLEMĂ: UN APEL LA SENS	14
II. OBOSEALA ÎN BIBLIE: O DUBLĂ DEPLASARE	16
DE LA ICAR LA ISAIA: UN DUMNEZEU CARE ESTE SCĂPARE. O PRIMĂ DEPLASARE	18
TRIMIȘI CĂTRE OBOSEALĂ? A DOUA DEPLASARE	20
ISUS LÎNGĂ PUȚUL LUI IACOB	21
III. CRISTOS, MÎNTUITORUL OBOSELII	22
DE LA NEGARE LA PROVOCARE: CONVERTIREA PRIVIRII ÎNDREPTATE ASUPRA SITUAȚIEI MELE	23
DE LA ACTIVISM LA PACE: CONVERTIREA PRIVIRII ÎNDREPTATE CĂTRE MINE ÎNSUMI	24
DE LA MOLOH LA DĂTĂTORUL DE HAR: CONVERTIREA PRIVIRII ÎNDREPTATE ASUPRA LUI DUMNEZEU	28
IV. ÎN LUPTĂ CU ÎNGERUL LUI DUMNEZEU. CONCLUZIE	31
 PENTRU O TEOLOGIE A OBIȘNUITULUI, CU HENRY DE LUBAC ȘI MADELEINE DELBRÊL	33
I. CLERICARISMUL, VERSIUNEA CREȘTINĂ A UNEI „SPECTACULARIZĂRI” POSTMODERNE A EXISTENȚEI?	34
a.) OBIȘNUITUL SAU ȚESĂTURA DIN CARE SÎNT URZITE VIEȚILE NOASTRE	34
b.) CLERICALISMUL CA SIMPTOM AL UITĂRII A CEEA CE ESTE OBIȘNUIT?	37

c.) DUBLA PĂRTINIRE A INTENSIVULUI ȘI A SACRAMENTALULUI	40
II. HENRI DE LUBAC (1896-1991): GÎNDITORUL ISTORIEI CU MAJUSCULĂ	43
a.) CELE PATRU SENSURI ALE SCRIPTURII, MATRICEA UNEI TEOLOGII LUBACIENE A ISTORIEI	45
b.) PRIMA CONSECINȚĂ: ÎMPOTRIVA IDEII UNEI MÎNTUIRI PUR „ASCENSIONALE”	48
c.) O A DOUA CONSECINȚĂ ȘI ÎNTOARCEREA LA SUBIECT: OBIȘNUITUL, INTRODUS ÎN PLURALITATEA MEDIERILOR MÎNTUIRII?	49
III. MADELEINE DELBRÊL (1904-1964): MISTICA MÎNTUIRII ISTORIEI OBIȘNUITE	52
a.) ÎNTREGUL DIN PARTE: OBIȘNUITUL CA LOC TEOLOGAL	52
b.) PENTRU O DRAMATICĂ A EXISTENȚEI OBIȘNUITE: CRUCEA ASCUNSĂ	56
IV. ISPITA CLERICALISMULUI, O ȘANSĂ?	61
a.) A CONSIMȚI LA REALUL TĂINUIT	61
b.) REDESCOPERIREA VIRTUȚII ILUMINATOARE A SCRIPTURII	65
FRATERNITATEA: FĂGĂDUINȚA DUMNEZEIASCĂ FĂCUTĂ CU PAȘI MICI, OMENEȘTI	71
I. A TRĂI CA FRAȚII: O ASPIRAȚIE UNIVERSALĂ	72
AMINTIREA UNEI DUMINICI BUCOLICE	72
FRATERNITATEA, O PREGUSTARE BEATITUDINII...	73
FRATERNITATEA, UN CONCEPT LAX ȘI NECONTESTABIL?	73
O PRIVIRE TEOLOGICĂ: UNITATEA SPECIEI UMANE, RĂDĂCINĂ A ASPIRAȚIEI FRĂȚEȘTI	75
II. FIRIMITURI DE FRATERNITATE	77
CONSTATAREA	77

CINE ESTE DECI FRATELE MEU? EZITĂRILE DIN TEOLOGIA CREȘTINĂ	78
ISPITELE REFERITOARE LA FRATERNITATE	79
III. MISIUNE IMPOSIBILĂ!	
O ÎNVĂȚĂTURĂ BIBLICĂ PARADOXALĂ	82
FRATERNITATEA: INACCESIBILĂ DIN PUNCT DE VEDERE UMAN	82
FRATERNITATEA, O LUCRARE DUMNEZEIASCĂ...	85
...ȘI UN APEL LA IMPLICAREA UMANĂ	87
IV. FRATERNITATEA CU PAȘI MICI. O SCHIȚĂ	88
UN REMEDIU PENTRU DEZNĂDEJDE ȘI ACTIVISM	88
O ETICĂ A PAȘILOR MICI – O PLEDOARIE PENTRU O VIAȚĂ OBIȘNUITĂ	91
DORINȚA ÎN TRADIȚIA CREȘTINĂ	95
I. CREȘTINISMUL ȘI DORINȚA/DORINȚELE:	
DOUĂZECI DE SECOLE DE LAUDE...	95
VOCEA EXPERIENȚEI UNIVERSALE	96
DE LA DORINȚE LA DORINȚĂ	97
TOATE PRECED: DE LA DORINȚA OMULUI DE DUMNEZEU LA DORINȚA LUI DUMNEZEU FAȚĂ DE OM	100
II. ...ȘI PRUDENȚĂ: ÎNFRUNTAREA DORINȚELOR	101
NECESARA CONVERTIRE A DORINȚELOR	102
ȘI DORINȚA DE DUMNEZEU TREBUIE CONVERTITĂ	104
III. DERAPAJELE ÎNFRUNTĂRII	106
NEGAREA DORINȚELOR: EXEMPLUL EROTICULUI	106
DORINȚA DE DUMNEZEU, MICȘORATĂ PRIN EXCES DE ZEL?	108
IV. O CHESTIUNE TOTALĂ	109
CREȘTINISMUL ȘI DORINȚA/DORINȚELE:	
CÎTEVA APORTURI...	110
...ȘI CÎTEVA DIRECȚII DE URMAT	111
PROVENIENȚA TEXTELOR	115

ÎN LUPTA CU ÎNGERUL NUMIT „OBOSEALĂ”

Isus adăpînd duhovnicește samaritenii în cursul întîlnirii sale cu o femeie venită să ia apă (Ioan 4:1 sq): episodul este binecunoscut. De asemenea, este binecunoscută și discuția emoționantă care leagă cei doi protagoniști. Se vorbește despre sete și despre potolirea ei, despre patriarhul Iacob și despre viața veșnică, despre închinarea la Dumnezeu și despre realități conjugale. Dar știm oare cu adevărat circumstanțele care au prezidat această magnifică revelație sub formă de dialog? Cine mai remarcă observația preliminară, aparent banală, a evanghelistului Ioan: „Isus, obosit de călătorie, S-a așezat la fîntînă. Era cam pe la ceasul al șaselea” (Ioan 4:6)? Fără să forțăm înțelesul textului, putem presupune că a fost nevoie de această apropiere atît de umană a lui Isus cu femeia samariteancă pentru a deschide discuția¹. Cristos a trebuit să devină călător pentru a nu o pune pe fugă pe cea care era deja pe cale; a trebuit să accepte să încalce convențiile pentru a se întîlni cu cea care singură se exclusese (cine ar veni să ia apă în miezul zilei?); a trebuit să îndure oboseala pentru a o mișca pe cea care ducea, fără îndoială, o viață deznădăjduită, simbolizată aici prin niște căsătorii neîmplinite.

„Isus, *obosit* de călătorie, S-a așezat...”: așadar, oboseala, această realitate atît de copleșitoare, atît de comună și aproape vulgară, ar putea oare constitui o modalitate

¹ S. Camilleri, „Fatigue et religiosité. Une analyse phénoménologique”, în *Questions liturgiques* 89, 2008, p. 40.

de a ne apropia mereu, din nou și din nou, de această taină a filantropiei dumnezeiești? Într-o societate în care aproape toți se plîng că sînt obosiți, mi se pare că trebuie să reconsiderăm urgent o temă subestimată din punct de vedere teologic. Aș dori, așadar, să aprofundez această realitate din perspectiva unui teolog. Pentru aceasta, voi începe prin a pune în perspectivă discursul – sau mai ales absența discursului – creștinilor contemporani cu privire la acest subiect (punctul I). Apoi mărturia biblică va veni în prelungirea acestei reflecții (punctul II) și în deschiderea următoarei întrebări: oare Cristos scapă de oboseală (punctul III)?

Pe parcurs, acest scurt discurs² ne va oferi ocazia de a constata că oboseală nu constituie deloc o chestiune anodină, ci un subiect deopotrivă antropologic, spiritual, etic și teologic. Și, în sfîrșit, dincolo de a fi o problemă care trebuie să fie rezolvată cu tot dinadinsul, anumite oboseli ale omului contemporan ar putea fi percepute nu doar ca locuri de reflecție, ci și drept ocazii de creștere.

I. OBOSEALA, DOAR UN SUBIECT DE SOCIETATE?

Cum este înțeles acest fenomen al oboselii, atît în societatea occidentală, în general, cît și în cazul creștinilor, în special? Remarcăm în trecere că ne restrîngem studiul la aspectele negative ale oboselii, la „oboselile rele”,

² Subiectul este imens. Ne gîndim nu doar la vasta literatură de specialitate (sociologie, psihologie, medicină, biologie) despre oboseală, ci și la publicațiile privitoare la starea de bine, dezvoltarea personală, depresie, burn-out, sindromul de oboseală cronică și, nu în ultimul rînd, la sindromul de intoleranță la efort. În lumea creștină, ne gîndim și la acedie, formă specifică de oboseală, descrisă de Evagrie Ponticul (a se vedea lucrările lui J.-Ch. Nault).